

Privacyschending gemeente (kernteam jeugd) door geluidsopnamen te verwerken

Privacyschending gemeente (kernteam jeugd) door geluidsopnamen te verwerken

16-07-2018

De Nationale Ombudsman heeft in zijn rapport van 5 juli 2018 een klacht van een vrouw over de schending van haar privacy gegrond geoordeeld. De vrouw klaagde erover dat haar privacy is geschonden, omdat het kernteam van de gemeente Pijnacker-Nootdorp geluidsopnamen zonder haar toestemming heeft beluisterd en verwerkt.

Wat was er aan de hand?

Een man en vrouw lagen in echtscheiding en vroegen ieder voor zich en voor hun kinderen hulp bij hun gemeente. Ze kwamen terecht bij een kernteam. De medewerkers van het kernteam hielpen met het maken van een ouderschapsplan en een regeling voor de omgang.

Medewerkers van het kernteam ontvingen een whatsapp van de man met geluidsopnamen. Het ging om geluidsopnamen waarop hevige verbale ruzies tussen de man en de vrouw waren te horen, (deels) in het bijzijn van de kinderen. Het kernteam heeft deze opnamen afgeluisterd, zonder dat de vrouw dit wist. Voor de hulp aan de kinderen achtte het kernteam het tevens nodig om een gedeelte van de informatie uit de geluidsopnamen te melden aan de Jeugdbeschermingstafel. Met als doel om te beoordelen of de kinderen ernstig in hun ontwikkeling worden bedreigd.

Daarover heeft het kernteam de man en de vrouw via e-mail benaderd. De vrouw heeft toen verzocht om de geluidsopnamen te ontvangen. Daarvoor diende zij toestemming te vragen van haar ex-echtgenoot. Vervolgens heeft het kernteam een gedeelte van de informatie uit de geluidsopnamen verwerkt in het zogenaamde Verzoek tot onderzoek naar een kindbeschermingsmaatregel (VTO).

Klachten van de vrouw richting gemeente

De vrouw klaagde bij de gemeente over het handelen van de medewerkers van het kernteam rond het uitbrengen van het VTO. Ze had de volgende klachten:

- in het VTO staan onjuistheden, onvolledigheden en ongefundeerde conclusies;
- het kernteam had de geluidsopnamen niet mogen afluisteren en eenzijdig mogen verwerken in het VTO, omdat dit een ernstige inmenging in het privéleven van haar en haar kinderen was met daarbij:
 - het verzoek aan de gemeente om te motiveren waarom het kernteam vond dat het deze opnamen mocht afluisteren en verwerken zonder haar toestemming;
 - verzoek aan te geven hoe de gemeente omging met opnamen met een sterk privé karakter;
 - verzoek om vernietiging van de bestanden met schriftelijke bevestiging.

Hoe ging de gemeente met de klachten om?

De gemeente had de klacht over de vastlegging van feiten in het VTO behandeld als een klacht, met een hoorzitting waarbij de vrouw een toelichting kon geven. De klacht over de schending van de privacy werd echter niet als een klacht, maar als een verzoek om informatie behandeld. De gemeente heeft die vragen van de vrouw inhoudelijk beantwoord en toegelicht waarom de gemeente vond dat het kernteam in overeenstemming met de privacyreggeving de opnamen mocht beluisteren zonder toestemming van de vrouw. Daarbij baseerde de gemeente zich op de Jeugdwet. Tevens gaf de gemeente aan dat de geluidsopnamen inmiddels waren verwijderd van de telefoons van de medewerkers van het kernteam.

Klacht bij de Nationale ombudsman

De vrouw vond dat de klacht over de schending van haar privacy als klacht had moeten worden behandeld door de gemeente. Tevens bleef ze van mening dat de gemeente haar privacy had geschonden. De vrouw had er bovendien veel moeite mee dat zij bij de gemeente/het kernteam geen gehoor kreeg.

Oordeel Nationale ombudsman

De Nationale ombudsman geeft aan dat een behoorlijk overheidsoptreden inhoudt dat de overheid de burger betreft bij de wijze waarop en de mate waarin gegevens worden gedeeld.

De gemeente had volgens de ombudsman juridisch gezien voldoende aangetoond waarom zij het verwerken van de geluidsopnamen op dat moment noodzakelijk achtte. Waarbij de ombudsman aangeeft dat de verwerking van persoonsgegevens slechts is toegestaan als daarvoor een wettelijke grondslag bestaat en de noodzaak. Waarbij de beginselen van doelbinding, proportionaliteit en subsidiariteit een rol spelen. De ombudsman oordeelt dat de gemeente rechtmatig heeft gehandeld in het licht van de privacywetgeving. Maar het recht op persoonlijke levenssfeer heeft volgens de Nationale ombudsman ook een *behoorlijkheidsaspect*.

Vanwege de grote impact die het beluisteren en verwerken van de geluidsopnamen op de vrouw heeft gehad is van belang hoe het kernteam met haar is omgegaan na het ontvangen van de geluidsopnamen. De ombudsman oordeelt dat het kernteam anders had moeten omgaan met deze opnamen en deze niet allemaal had mogen beluisteren, zonder contact op te nemen met de vrouw. Ook had de gemeente niet van de vrouw mogen verlangen dat zij eerst toestemming aan haar ex-echtgenoot moest vragen alvorens zij de geluidsopnamen te horen kreeg. Het kernteam had naar zijn oordeel zich niet moeten beperken tot een uitsluitend juridisch oordeel. Ook het burgerperspectief moet zijn geborgd in privacy-vraagstukken. Dat houdt volgens de ombudsman in dat de overheid de burger betreft bij de wijze waarop en de mate waarin gegevens worden gedeeld.

Bovendien had de gemeente de klacht over de schending van haar privacy ook als een klacht moeten behandelen en de vrouw de gelegenheid moeten geven haar klacht toe te lichten. Concluderend is de Nationale ombudsman van oordeel dat de gemeente niet behoorlijk met de vrouw is omgegaan en beoordeelt de klacht als gegrond wegens schending van het vereiste van fatsoenlijke bejegening. Daarbij geeft hij de gemeente in overweging om ook dit aspect van privacy onder de aandacht te brengen van de kernteams.

Transparantie en informatieplicht

De ombudsman heeft het laattijdig informeren van de vrouw geplaatst in het kader van de fatsoenlijke bejegening. Dat had in mijn ogen (*Monique Hennekens, red.*) ook anders gekund. Op grond van artikel 14 AVG (voorheen artikel 34 Wbp) dient een verwerkingsverantwoordelijke binnen een redelijke termijn de betrokkene te informeren over de verwerking van zijn persoonsgegevens die van een derde zijn verkregen. Tevens staat opgesomd welke informatie verstrekt moet worden. Dat het kernteam de volledige geluidsopnamen heeft afgeluisterd voor de vrouw te informeren én dat het kennelijk alleen heeft aangegeven dat het gedeeltes van de geluidsopnamen wilde gebruiken in het VTO, zou kunnen worden beschouwd als een schending van het vereiste van transparantie en de op de gemeente rustende informatieplicht. Naar mijn mening een belangrijk aandachtspunt voor gemeenten. Transparantie kan ook klachten voorkomen. Als de burger tijdig en goed wordt geïnformeerd over de omgang met zijn persoonsgegevens, is de kans op een klacht kleiner.

Dit artikel is geschreven door Monique Hennekens van Hekkelman Advocaten te Nijmegen.

GEGEVENS

Wetgeving	Jeugdwet
Jurisprudentie	
Officiële publicaties	
Europese regelgeving	
Soort nieuws	Rapporten
Publicatiedatum	16-07-2018
Nummer	2018/25